

D • N

19/11 1952

Oviljan mot USA

Under de senaste dagarna har vi ånyo fått en rad bevis på hur gärna skribenter inom skilda läger går till attack mot USA. De omedelbara anledningarna har varit händelser av olika räckvidd, från Eisenhowers seger vid presidentvalet till FN-tjänstemannen Fellers självmord. I mycket är kritiken inte bara berättigad utan också nyttig; den framstegsvänliga opinionen i USA har ett stöd i europeisk radikal debatt. Att "häxjakten" brännmärks, att det ännu trots alla förbättringar bestående rasförtrycket påvisas och påtalas är nödvändigt och värdefullt. Men det faller i ögonen att redogörelserna och kritiken ofta innehåller måttlösa överdrifter och att de inte sällan präglas av en illvilja som snarare synes glädja sig över det goda tillfället att angripa än räkna med en ändring till det bättre. Det sägs, för att ta ett par exempel från liberala och socialdemokratiska tidningar, att USA är i färd med att förstöra sin demokrati, att vad vi kallar frisinnaade åsikter slås ned under heten mot kommunismen, att fascistiska tendenser växer sig starka bakom folkstyrelsens kulisser. Allt detta är helt enkelt vettlöst, men många skriver det, läser det och tror det. Var ligger förklaringen?

En viktig förklaring är den utbredda okunnsgheten om de väldiga framsteg som kännetecknar det moderna Amerika. Flea "liberala" amerikanska skriftställare — senast Frederick Lewis Allen i den utmärkta boken "The Big Change" — har påpekat att man i Europa gärna talar och skriver om ett Amerika som inte finns längre, om sekelslutets kapitalistiskt-konservativa, kulturellt efterblivna, i många stycken primitiva och råa Amerika. Det samtida Amerika, med dess ofta mönstergilla sociallagstiftning, dess höga skatter på höga inkomster, dess kulturella blomstring, dess framgångsrika kamp mot traditionella fördomar beträffande skilda raser och folk, känner man inte till. Den be-

läste hänvisar till Dreiser, Lewis, Steinbeck eller Faulkner — stora författare, men lika litet vittnesgilla när det gäller det normala och representativa som Sartre eller Mauriac eller våra svenska avslöjare. I brist på perspektiv talar man om lynchingarna som typiska, okunnig om att dessa våldsdåd numera är praktiskt taget utrotade och att framstegen i rasfrågan efter världskriget skapat ett helt nytt läge, med minskad diskrimination, reell rösträtt även för negrer, lagar om lika behandling av alla även då det gäller anställning i privat tjänst. Man betonar, och med rätta, att farliga ingrepp på vissa håll ägt rum gentemot universitetslärare, men man nämner inte att i stort sett vetenskapsmännen är lika fria som hos oss, och att deras antal, liksom elevernas vid universiteten, är proportionsvis mångdubbelt större än i Sverige och andra europeiska länder. Man anger, också med rätta, hetjakten efter kommunistisypatisörer inom offentliga institutioner, men erinrar inte om att

alla politiska åskådningar, även den kommunistiska, kan profitera av bestämmelserna om tanke- och tryckfrihet.

På socialistiskt håll framträder en ovilja mot Amerika av speciell färg. Det betraktas som något reaktionärt och betänkligt att de amerikanska arbetarna inte är socialister; man stämplar hela landet därför att det inte producerat socialdemokratiska partier av europeisk typ. Hos en doktrinär marxist är en sådan tankegång försvarlig, hos socialdemokrater som säger sig vara fria från ideologiska fördomar är den ursäktlig. Franklin Roosevelts reformperiod är väl jämförlig med reformperioderna under senare tid i Sverige och andra radikalt styrda stater. De amerikanska arbetarna är organiserade i stora och mäktiga fackföreningar, de har bättre löner än sina kamrater över hela världen, de har en känsla av likställighet och personlig värdighet som ännu inte brutit igenom någonstans i Europa. Skall man beklaga dessa arbetare för att de inte är missnöjda, för att de har

det bra och känner sig som vanliga goda medborgare? Det är ju just dit vi vill komma i Sverige, dit vi håller på att komma. Amerika är här inte efterblivet, det är fortfarande föregångslandet.

Bland dem som är kritiska mot USA och samtidigt klara antikommunisterna spelar en i och för sig aktningsvärd renhetsiver en viktig roll. Låt oss vara lika stränga åt båda hållen, låt oss säga ifrån klart även åt våra vänner. Ja, det är riktigt. Men konsekvensen blir så lätt att det ohyggliga i kommuniststaterna betraktas som något självklart, som det inte lönar sig att bråka om, under det att felet och svagheter i den amerikanska demokratin ständigt blir framhävda. Man följer den naturliga journalistiska regeln att omtala det ovanliga och inte det vardagliga och den mänskliga regeln att hellre klaga över småsaker hos en hygglig person än stanna vid det gemena hos den notoriske skurken. Rättvisa nås inte på det sättet. Vi måste alltid komma ihåg och komma tillbaka till att de värden vi verkar för är desamma som byggt upp och nu formar Amerika och att det vi ogillar och bör kritisera i detta land är som ett intet i jämförelse med vad som hela tiden, lugnt, systematiskt, självfallet, sker inom statssystemet i öster.